

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

İRFAN YILMAZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/9678)

Karar Tarihi: 14/10/2020

R.G. Tarih ve Sayı: 20/11/2020-31310

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Mehmet AKTEPE
Başvurucu : İrfan YILMAZ
Vekili : Av. Cihan MORKOYUN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; Yunan ve Türk makamları tarafından ayrı ayrı cezalandırılması sebebiyle aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama (*ne bis in idem*) ilkesinin, mahkûmiyetin temel olarak sorgulanma fırsatı verilmeyen bir tanığın beyanlarına dayandırılması nedeniyle tanık sorgulama veya sorgulatma hakkının ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/3/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. Yunanistan ülke sınırları içinde Yunan vatandaşı K.K.nın üzerinde 22/3/2004 günü yapılan aramada 304 gram uyuşturucu madde (eroin) ele geçirilmesi nedeniyle

Yunanistan adli makamlarınca soruşturma başlatılmıştır. K.K. Yunanistan adli makamlarınca alınan beyanında bahse konu uyuşturucuyu yine Yunanistan sınırları dâhilinde başvurucudan aldığını beyan etmiştir.

9. Başvurucu ve K.K.nın Yunanistan Thraki Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan yargılaması sonucunda K.K.nın 2 yıl hapis ve 3.000 avro para cezası, başvurucunun ise uyuşturucu madde ithal etme, satma ve ülkeye izinsiz girme suçlarından 2 yıl 3 ay hapis ve 3.500 avro para cezası ile cezalandırıldığı anlaşılmıştır.

10. Dosya kapsamındaki istinabe evraklarından başvurucunun 26/3/2004 ile 15/11/2004 tarihleri arasında Yunanistan'da tutuklu kaldığı tespit edilmiştir.

11. Başvurucu tahliye edildikten sonra 30/11/2004 tarihinde Türkiye'ye giriş yapmış ve sonrasında Bakanlık Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün 7/7/2006 tarihli yazısı uyarınca, yurt dışına uyuşturucu madde ihraç etme suçundan başvurucu hakkında Edirne Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) soruşturma başlatılmıştır.

12. Yapılan soruşturma neticesinde başvurucunun ve Yunan vatandaşı K.K.nın uyuşturucu maddelerden eroin ihracı suçunu işlediklerinden bahisle haklarında Başsavcılık tarafından iddianame tanzim edilmiştir.

13. Başvurucu ve diğer sanık K.K.nın yargılaması Edirne 2. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) yapılmıştır. Mahkeme, sanık K.K.nın savunması, delillerin tespiti ve Thraki Ağır Ceza Mahkemesi dosyasının kesinleşme şerhli tasdikli bir suretinin temini hususlarında Yunanistan adli makamlarına istinabe evrakı tanzimine karar vermiştir.

14. Sanık K.K.nın uluslararası istinabe ile talep edilen ve Yunan adli makamlarınca alınan savunması ve Yunanistan'da yapılan yargılamaya ilişkin mahkeme evrakları Türkçe tercümesiyle birlikte yargılama dosyasına girmiştir.

15. Mahkemece yapılan yargılama sonucunda eroin ihraç etme suçundan Yunan vatandaşı K.K.nın beraatine, başvurucunun ise suç tarihinde yürürlükte ve lehine olan 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'na göre 10 yıl hapis ve 117 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına 19/11/2014 tarihinde karar verilmiştir. Mahkeme ayrıca Yunanistan Thraki Ağır Ceza Mahkemesinin 363/2004 sayılı kararı ile başvurucu hakkında verilen hapis cezasının 765 sayılı mülga Kanun'un 403. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca cezasından mahsubuna karar vermiştir.

16. Kararın başvurucu tarafından temyiz edilmesi üzerine yapılan inceleme neticesinde Yargıtay 10. Ceza Dairesi 22/2/2018 tarihli kararıyla hükmü onamış ve karar bu tarihte kesinleşmiştir.

17. Başvurucu, nihai karardan 22/2/2018 tarihinde haberdar olduğunu beyan etmiştir.

18. Başvurucu 23/3/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

19. Olay tarihinde yürürlükte olan 765 sayılı mülga Kanun'un 403. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. Uyuşturucu maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal veya ithal edenlere on yıldan yirmi yıla kadar ağır hapis ve uyuşturucu maddenin her gram ve küsuru için ellibin lira ağır para cezası verilir."

2. 1 numaralı fıkrada yazılı maddeleri ihraç edenlere, altı yıldan oniki yıla kadar ağır hapis ve uyuşturucu maddenin her gram ve küsuru için ellibin lira ağır para cezası verilir."

4. Böylece ihraç edilmiş maddeler dolayısıyla yabancı memlekette hükmedilmiş ve çekilmiş veya yabancı ülkede çekilmemiş olmakla beraber Türkiye'de infazı kabil cezalar çekildikleri takdirde, ihraç sebebiyle hükmedilecek cezadan indirilir."

6. Yukarıdaki fıkralarda gösterilen uyuşturucu madde eroin, kokain, baz morfin, morfin ise, fail hakkında verilecek ceza bir katı oranında artırılır.

..."

B. Uluslararası Hukuk

1. Uluslararası Sözleşmeler

20. İlgili sözleşmeler için bkz. *Ünal Gökpınar* [GK], B. No:2018/9115, 27/3/2019, §§ 29-32.

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

21. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) "*ne bis in idem*" ilkesinin genel nitelikli suç isnadı yönünden adil yargılanma hakkıyla bağlantılı özel bir güvence olduğunu belirtmektedir. AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin amacının ise nihai kararlar sonucunda cezai süreçlerin tekrarlanmasını yasaklamak olduğunu vurgulamaktadır (*Nikitin/Rusya*, B. No: 50178/99, 20/7/2004, 35).

22. AİHM Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi bağlamında öncelikle yapılan takibatların *cezai* nitelikte olup olmadığını, hukuka aykırı eylemin ulusal mevzuattaki hukuki tasnifi, eylemin niteliği ve ilgili kişinin maruz kaldığı cezanın ağırlığının derecesini dikkate alarak değerlendirmektedir (*A ve B/Norveç* [BD], B. No: 24130/11, 29758/11, 15/11/2016, § 105; *Sergey Zolotukhin/Rusya* [BD], B. No: 14939/03, 10/2/2009, § 53). AİHM, Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*aynı devletin yargı yetkisi altında...*" şeklindeki ifadenin maddeyi ulusal düzeyde uygulamayla sınırladığını bildirmektedir. AİHM, aynı eylemle ilgili olarak birden fazla ülkede tekrarlanan dava süreçlerine ilişkin şikâyetlerin mahkemece kabul edilemez bulunduğu altını çizmektedir (*Krombach v. France*, B. No: 67521/14, 20/2/2018, §§ 35-42; *Amrollahi v. Denmark*, B. No: 56811/00, 28/6/2001; *Sarria v. Poland*, B. No: 80564/12, 13/10/2015, § 24).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 14/10/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Aynı Fiil Nedeniyle Yeniden Yargılanmama veya Cezalandırılmama (*ne bis in idem*) İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

24. Başvurucu; aynı eylem nedeniyle önce Yunanistan'da yargılanarak hapis ve para cezasına mahkûm edildiğini, sonrasında ise Türkiye'de tekrar yargılanarak hapis ve para cezasına mahkûm edildiğini, böylece aynı müsnet suçtan iki defa yargılanarak cezalandırılması nedeniyle yeniden yargılanmama ve cezalandırılmama (*ne bis in idem*) ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

25. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamında, aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi yönünden incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

26. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme veya Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

27. Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama hakkını güvenceye bağlamıştır. Protokol'ün 4. maddesinde açık bir biçimde -her bir devletin kendi yargılama yetkisi açısından- bireylerin *ne bis in idem* ilkesinin güvencesi altında olduğu ifade edilmiştir. Bu güvencenin ulusal nitelikte olduğu ve bu ilkenin kural olarak yabancı ülkede yapılan yargılamaları ve verilen cezaları kapsamadığı söylenebilir. Bir başka deyişle bir devlette yapılan yargılama ve hükmedilen mahkeme kararı, diğer bir devlet açısından kendiliğinden bağlayıcı nitelik taşımayacaktır. Bu tür bir bağlayıcılık ancak ülkelerin ikili veya çok taraflı sözleşmeler akdetmeleri ile gündeme gelebilecektir.

28. Nitekim AİHM de içtihatlarında aynı isnatlar hakkında farklı devlet yargı yetkileri kapsamında yapılan yargılama ve verilen cezaların Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi kapsamında olmadığını açıkça vurgulayarak bu kapsamda yapılan başvuruları kabul edilemez bulmuştur. *Krombach/France* davasında özetle Almanya'da yargılanarak beraat eden başvuru, sonrasında Fransa'da yargılanarak mahkûm edilmiştir. İki farklı ülke mahkemelerinde yargılanan başvuru, Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi kapsamında AİHM'e başvuru yapmış ve AİHM tarafından yapılan incelemede Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin bu davada uygulanamayacağını ve konu

bakımından yetkisiz olduğunu bildirmiştir. Ayrıca AİHM Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin, Sözleşme'ye taraf devletlerin birinde beraat eden ya da yargılanarak hüküm giyen bir bireyin diğer bir taraf devlette yargılanmasını ya da soruşturulmasını engellemeyeceğine karar vermiştir (*Krombach v. France*, §§ 35-42).

29. Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün onaylanmasının uygun bulunmasına dair 6684 sayılı Kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 10/3/2016 tarihinde kabul edilmiş ve bu Kanun 25/3/2016 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Protokol 28/3/2016 tarihinde de Bakanlar Kurulunca onaylanmış ve Türkiye açısından 1/8/2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol 1/8/2016 tarihinden sonra gerçekleşen olaylar bakımından uygulanabilir hâle gelmiştir (*İffet İnci Gültekin*, B. No: 2013/9585, 9/3/2016, § 42).

30. Ancak Türkiye Cumhuriyeti devleti bakımından bağlayıcı olduğunda kuşku bulunmayan Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol ve bu Protokol'de yer alan güvenceler bakımından Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru kapsamında denetimin yapılabilmesi için Protokol'de yer alan güvencelerin aynı zamanda Anayasa'da da güvenceye bağlanmış olması gerekir. Anayasa koyucu; bireysel başvuru kapsamında Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisini, Sözleşme veya Türkiye'nin taraf olduğu ek protokoller ile Anayasa'nın ortak koruma alanına giren hak ve özgürlükler ile sınırlandırmıştır.

31. Anayasa Mahkemesi *Ünal Gökpınar* ([GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019) kararında *aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama ve cezalandırılmama hakkının* Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı çerçevesinde anayasal güvence altında olduğuna hükmetmiştir (*Ünal Gökpınar*, §§ 40-50). Anayasa Mahkemesi anılan kararda özetle şunları ifade etmiştir (*Ünal Gökpınar*, § 49):

"49. Aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi, yukarıda değinildiği üzere bireylerin, haklarında yürütülen bir ceza yargılaması sürecinin varlığı hâlinde tekrar yargılanmamalarını veya cezalandırılmamalarını güvence altına almaktadır. Böylelikle adil yargılanma hakkı kapsamındaki cezai süreçler yönünden hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak hukuk güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla hukuk devleti ilkesinde mündemiç olan aynı suç nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının bir unsuru olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Nitekim ne bis in idem ilkesi Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'de ayrı bir hak olarak düzenlenmiş ise de AİHM kararlarında bu ilkenin adil yargılanma hakkı ile bağlantılı özel bir güvence olduğu vurgulanmıştır (§ 33). Bazı uluslararası sözleşmelerde de ne bis in idem ilkesi açık bir biçimde adil yargılanma hakkının bir güvencesi olarak kabul edilmiştir (§§ 29-30)."

32. Sonuç olarak aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı çerçevesinde anayasal güvence altında olduğu, dolayısıyla Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol ile Anayasa'nın ortak koruma alanında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kapsamındaki inceleme yetkisinin aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesini de kapsadığı kanaatine varılmıştır (*Ünal Gökpınar*, §§ 42-50).

33. Bununla birlikte yukarıdaki ilkeler ve anılan kararlar ışığında değerlendirildiğinde aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama (*ne bis in idem*) ilkesi, aynı fiilin Türk makamları tarafından yeniden yargılama veya cezalandırma

konusu yapılmasını yasaklamakta ancak başka bir ülke tarafından yargılama yapılması Türk makamlarının yargılama yapmasına engel oluşturmamaktadır.

34. Somut olayda iki ülke mahkemelerince başvuru konusunun uyuşturucu maddeyi Türkiye'den Yunanistan'a götürdüğü ve orada Yunan vatandaşı olan K.K.ya para karşılığı sattığı kabul edilmiştir. Bu durumda Türk yargısı açısından uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı suçunun unsurları oluşurken Yunanistan hukuk kuralları açısından ise uyuşturucu veya uyarıcı madde ithali suçu oluşmaktadır. Kaldı ki başvuruya konu yargılama tarihinde yürürlükte olan 765 sayılı Kanun'a göre, ihraç edilen uyuşturucu veya uyarıcı maddeler dolayısıyla yabancı ülkede hükmedilmiş ve çekilmiş veya yabancı ülkede çekilmemiş olmakla beraber Türkiye'de infaz edilebilme imkânı olan cezalar çekildikleri takdirde, uyuşturucu ihracı nedeniyle hükmedilecek cezadan indirilecektir. Somut olayda da yargılamayı yapan Edirne 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Yunanistan mahkemesince başvuru hakkında verilen hapis cezasının 765 sayılı Kanun'un 403. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca cezasından mahsubuna karar vermiştir.

35. Sonuç olarak aynı suç isnadı çerçevesinde iki farklı ülke tarafından yargılanmasına ilişkin uyuşmazlıkları konu alan bireysel başvurular, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırmama ilkesinin koruma alanı dışında yer almaktadır. Somut olayda bireysel başvuruya konu başvuru konusunun aynı eylem nedeniyle Türk ve Yunan yargı mercileri tarafından ayrı ayrı yargılanarak cezalandırılması neticesinde yeniden yargılanmama ve cezalandırılmama (*ne bis in idem*) ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının konusunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının koruma alanı dışında olduğunun kabul edilmesi gerekir.

36. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Tanık Sorgulama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

37. Başvurucu; yargılandığı davada hakkındaki mahkûmiyet kararının aleyhinde beyanda bulunan Yunan vatandaşı diğer sanık K.K.'nin uluslararası istinabe yoluyla Yunanistan'da alınan ifadesine dayandığını ve bu şahsın duruşmada dinlenmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

38. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında; herkesin yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'nin 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (d) bendinde bir suç ile itham edilen herkesin iddia tanıklarını sorguya çekme hakkının olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının tanık

sorgulama hakkını da kapsadığının kabul edilmesi gerekir (*Serdar Batur*, B. No: 2014/15652, 24/5/2018, § 41).

39. Anayasa Mahkemesi, benzer iddiaların ileri sürüldüğü başvurulara ilişkin olarak birçok kararında tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir (*Baran Karadağ*, B. No: 2014/12906, 7/5/2015; *AZ. M.*, B. No: 2013/560, 16/4/2015; *Atila Oğuz Boyalı*, B. No: 2013/99, 20/3/2014). Buna göre bir sanığın kendisi hakkında gerçekleştirilen ceza yargılaması sürecinde tanıklara soru yöneltebilmesi, onlarla yüzleşebilmesi ve tanıkların beyanlarının doğruluğunu sınama imkânına sahip olması adil bir yargılamanın yapılabilmesi bakımından gereklidir. Böylelikle sanık, aleyhindeki tanık beyanlarının zayıf/itibar edilmez noktalarını ortaya koyup çelişmeli yargılama ilkesine uygun olarak onların güvenilirliğini huzurda sımayabilecek (test edebilecek), tanığın inandırıcılığı ve güvenilirliği bakımından sorduğu sorularla kendi lehine sonuçlar ortaya çıkarabilecek ve yargılama makamının uyuşmazlık konusu olayı sadece iddia makamının ileri sürdüğü şekliyle değil savunmanın argümanlarıyla da algılamasını sağlayabilecektir (*AZ. M.*, § 55).

40. Anayasa Mahkemesi birçok kararında *tanık* kavramını özerk olarak yorumlamış ve tanığın sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi olabileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda suçun iştirak edeni, olayın mağduru, şikâyetçi (müşteki), devletin görevlendirdiği gizli/gizli olmayan soruşturmacı da tanık olabilir (*Selçuk Demir*, B. No: 2014/9783, 22/1/2015, § 35).

41. Anayasa Mahkemesi, benzer iddiaların ileri sürüldüğü başvurulara ilişkin olarak birçok kararında *tanık sorgulama hakkı* ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Buna göre bir ceza yargılamasında sanığın, aleyhine olan tanıkları sorguya çekme veya çektirme hakkı vardır. Hakkında gerçekleştirilen ceza yargılaması sürecinde sanığın tanıklara soru yöneltebilmesi, onlarla yüzleşebilmesi ve tanıkların beyanlarının doğruluğunu sınama imkânına sahip olması adil bir yargılamanın yapılabilmesi bakımından gereklidir. Ancak başvuru sahiplerinin tanık sorgulama hakları mutlak bir hak değildir. Makul gerekçelerle getirilen kısıtlamalar, kimi zaman başvuru sahibinin iddia tanıklarına soru sorabilme ve onlarla yüzleşme imkânını da ortadan kaldırmaktadır. Diğer yandan bir mahkûmiyet -sadece veya belirleyici ölçüde- sanığın soruşturma veya yargılama aşamasında sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı bir kimse tarafından verilen ifadelere dayandırılmış ise sanığın hakları Anayasa'nın 36. maddesindeki güvencelerle bağdaşmayacak ölçüde kısıtlanmış olur (*Atila Oğuz Boyalı*, B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; *Az. M.*, §§ 46-67; *Levent Yanlık*, B. No: 2013/1189, 18/11/2015, §§ 67-77; *İsmet Özkorul*, B. No: 2013/7582, 11/12/2014, §§ 44, 45). Bu bakımdan adli makamlar, beyanı hükme dayanak yapılacak tanıkların duruşmada hazır edilmesi için makul bir çaba sergileme yükümlülüğü altındadır.

42. Somut olayda, duruşma hazırlığı evresinde (tensiple) Yunanistan'da ikamet eden Yunan vatandaşı diğer sanık K.K.'nin Yunan adli makamlarınca savunmasının temini ve delillerin tespiti ile Yunanistan'da yapılan yargılamaya ilişkin Thraki Ağır Ceza Mahkemesi dosyasının kesinleşme şerhli tasdikli bir suretinin Türkiye'deki yargılama dosyasına getirilmesi için uluslararası istinabe yoluyla yazışma yapılmasına karar verilmiştir.

43. Bahse konu yargılama dosyasının tasdikli örneği ile Türkçeye tercüme edilmiş hâli dosyaya girmiş, gönderilen soruşturma ve kovuşturma aşamasındaki ifadeler, raporlar, tutanaklar ile tüm deliller Türkiye'deki Mahkemece incelenerek ve dikkate alınarak bir sonuca ulaşılmıştır. Kaldı ki başvuru sahibinin kendisi açısından tanık olan diğer sanık K.K.'ya soru sorma talebi olmasına rağmen Mahkemece bu hususun dikkate alınmadığı ve sorulacak soruların istinabe yoluyla da olsa tanığa sorulmadığına yönelik bir itirazı olduğu da dosya

kapsamından anlaşılammıştır. Diğer yandan söz konusu yargılamada başvuru hakkında verilen karar, sadece diğer sanık K.K.nın beyanına dayanılarak da verilmemiştir. Yunanistan'da yapılan ve kesinleşen mahkûmiyet kararına esas dosyadaki el koyulan uyuşturucu madde, uyuşturucu ticaretinden elde edilen paralar, tartı tutanağı, kimyasal tetkik raporu, doktor bilirkişi raporu, tanık beyanları ile Türkiye'deki yargılama sırasında dosyaya giren başvuruçunun ülkeye giriş-çıkış kayıtları, Adli Tıp 5. İhtisas Dairesi raporu, uluslararası istinabe yoluyla temin edilen diğer sanık beyanı birlikte değerlendirilerek başvuru hakkında mahkûmiyet kararı verilmiştir. Başvuru incelendiğinde ise başvuruçunun derece mahkemesinde yapılan yargılamada tanığı sorgulamaya yönelik irade ortaya koymadığı kanaatine varılmıştır.

44. Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurularda, başvuru konusu olaylarla ilgili delilleri sunmak suretiyle olaylar hakkındaki iddialarını kanıtlamak ve dayanılan Anayasa hükmünün kendilerine göre ihlal edildiğine dair açıklamalarda bulunarak hukuki iddialarını ortaya koymak başvuruçuya düşer. Başvuruçunun kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmali nedeniyle ihlal edildiğini ileri sürdüğü hak ve özgürlük ile dayanılan Anayasa hükümlerini, ihlal gerekçelerini, dayanılan deliller ve ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem veya kararların neler olduğunu başvuru dilekçesinde belirtmesi şarttır. Başvuru dilekçesinde kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaliine dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı, bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklerden hangisinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçelerle deliller açıklanmalıdır (*Sabah Yıldızı Radyo ve Televizyon Yayın İletişim Reklam Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi* [GK], B. No: 2014/12727, 25/5/2017, § 19).

45. Başvuruçunun, tanık sorgulama hakkının ihlal edilmesine sebep olduğunu belirttiği sanık K.K.nın beyanının kendisinin de bulunduğu bir duruşmada alınması ve sanığa soru sormak istediği, buna ilişkin itirazlarını ilk derece mahkemesinde ileri sürüp sürmediği, ileri sürmüşse ne zaman ve ne şekilde ileri sürdüğü, bu talebe ilişkin hangi gerekçeyle ne tür karar verildiği hususlarında bir açıklamaya başvuru formunda yer vermemiş; bunlara ilişkin bilgi ve belgeleri başvuru formuna eklememiştir. Başvuruçunun, bu başlık altındaki iddialarını soyut bir şekilde ileri sürmüş; başvuru konusu olaylarla ilgili delilleri sunarak olaylar hakkındaki iddialarını kanıtlama ve dayanılan Anayasa hükmünün kendisine göre ihlal edildiğine dair hukuki iddialarını ortaya koyma yükümlülüğünü yerine getirmemiştir.

46. Açıklanan gerekçelerle bu bölümdeki iddiaların temellendirilememiş olduğu anlaşıldığından başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçunun İddiaları

47. Başvuruçunun, bireysel başvuru konusu yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

48. Bireysel başvuru yapıldıktan sonra, 31/7/2018 tarihli ve 30495 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış

Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'a geçici madde eklenmiştir.

49. 6384 sayılı Kanun'a eklenen geçici maddeye göre yargılamaların uzun sürmesi ve yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle Anayasa Mahkemesine yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesi önünde derdest olan bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle verilen kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine Bakanlık İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığı (Tazminat Komisyonu) tarafından incelenmesi öngörülmüştür.

50. *Ferat Yüksel* (B. No: 2014/13828, 12/9/2018) kararında Anayasa Mahkemesi; yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı ya da yargı kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği iddiasıyla 31/7/2018 tarihinden önce gerçekleştirilen bireysel başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru imkânının getirilmesine ilişkin yolu ulaşılabilir olma, başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesinin bulunup bulunmadığı yönlerinden inceleyerek bu yolun etkililiğini tartışmıştır (*Ferat Yüksel*, §§ 27-36).

51. Anılan kararda özetle anılan başvuru yolunun kişileri mali külfet altına sokmaması ve başvuruda kolaylık sağlaması nedenleriyle ulaşılabilir olduğu, düzenleniş şekli itibarıyla ihlal iddialarına makul bir başarı şansı sunma kapasitesinden mahrum olmadığı ve tazminat ödenmesine imkân tanınması ve/veya bu mümkün olmadığında başka türlü telafi olanakları sunması nedenleriyle potansiyel olarak yeterli giderim sağlama imkânına sahip olduğu hususunda değerlendirmelerde bulunulmuştur (*Ferat Yüksel*, §§ 27-34). Bu gerekçeler doğrultusunda Anayasa Mahkemesi, ilk bakışta ulaşılabilir olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna vararak başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemezlik kararı vermiştir (*Ferat Yüksel*, §§ 35, 36).

52. Mevcut başvuruda, söz konusu karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

53. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırmama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Başvuru Numarası : 2018/9678
Karar Tarihi : 14/10/2020

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 14/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Selahaddin MENTEŞ